

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Frunze împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2023

*(Dosarul nr. 3ra-836/23
PIGD 2-20125661-01-3ra-09082023)*

Anularea punctelor 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020 este neîntemeiată, întrucât acestea constituie consecințe legale imperative ale constatării stării de incompatibilitate, prevăzute expres de art. 23 din Legea nr. 133/2016 și art. 40 din Legea nr. 132/2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului, fără a oferi inspectorului de integritate vreo marjă de apreciere.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. G. Cazacu
Curtea de Apel Chișinău, jud. G. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău

19 martie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La data de 06 octombrie 2020, reprezentantul reclamantului Ion Frunze, avocatul Antolie Donciu s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune în contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020 și încasarea cheltuielilor de judecată pentru asistență juridică în mărime de 7000 lei.

2. În motivarea cererii, reclamantul a notat că prin actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020, emis de Autoritatea Națională de Integritate, s-a stabilit că Ion Frunze ar fi încălcat regimul juridic al incompatibilităților, prin nesoluționarea în termenul legal a unei presupuse situații de incompatibilitate generate de exercitarea funcției publice de Șef al Direcției deservire fiscală Orhei din cadrul Direcției generale administrare fiscală Centru a Serviciului Fiscal de Stat, concomitent cu deținerea funcției de administrator al SRL „Geotir-Info”.

3. Reclamantul a susținut că Autoritatea Națională de Integritate nu a stabilit și nu a indicat în actul de constatare perioada supusă controlului, ceea ce a dus la formularea unei concluzii eronate privind existența unei situații de incompatibilitate. Astfel, potrivit actului contestat, Ion Frunze a devenit administrator al SRL „Geotir-Info” la 20.05.2010, în timp ce în funcția de Șef al Direcției deservire fiscală Orhei a fost numit prin ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr. 1623-p din 19.11.2019, funcție pe care o exercită și în prezent.

4. De asemenea, Ion Frunze a menționat că, începând cu data de 20.05.2010, perioadă în care a deținut calitatea de administrator al SRL „Geotir-Info”, a ocupat mai multe funcții publice, inclusiv în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, precum și funcțiile de consilier raional Orhei și Președinte al raionului Orhei, fără ca în acele situații să îi fie imputată vreo incompatibilitate.

5. Reclamantul a subliniat că, pe lângă aceste neconcordanțe pe care le consideră abuzive și dubioase, Autoritatea a ignorat probele prezentate, care demonstrează că la data de 12.01.2011 a întreprins toate demersurile legale existente la acel moment pentru a înlătura situația de incompatibilitate. În acest sens, el a depus o cerere la Camera Înregistrării de Stat prin care a solicitat efectuarea modificărilor în Registrul de Stat, respectiv excluderea sa din componența SRL „Geotir-Info”, inclusiv din funcția de administrator. În urma refuzului Camerei Înregistrării de Stat de a opera modificările solicitate, s-a adresat instanței de judecată, iar prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 14.11.2012 acțiunea a fost admisă integral, dispunându-se înregistrarea contractului de vânzare-cumpărare a părții sociale în mărime de 100% din

capitalul social al SRL „Geotir-Info”, încheiat la 09.11.2010 și autentificat notarial cu nr. 18578.

6. Totodată, reclamantul a arătat că la data de 03.01.2013 a depus o nouă cerere la Camera Înregistrării de Stat, solicitând modificarea datelor privind funcția de administrator al SRL „Geotir-Info”. Acest fapt este confirmat inclusiv în actul contestat al Autorității Naționale de Integritate, însă și această cerere a rămas fără o reacție adecvată din partea autorității competente.

7. Ion Frunze a menționat că executarea hotărârii judecătorești de către Camera Înregistrării de Stat privind introducerea modificărilor în Registrul de Stat, referitoare la excluderea sa din componența SRL „Geotir-Info”, nu a depins și nici nu depinde de voința sa, ceea ce exclude existența vinovăției în pretinsa încălcare a regimului juridic al incompatibilităților.

8. De asemenea, reclamantul a subliniat că atât în etapa verificărilor prealabile, cât și pe parcursul controlului, deși a exercitat și o funcție de demnitate publică — cea de Președinte al raionului Orhei — nu s-a ținut cont de prevederile art. 12 alin. (4) din Legea nr. 199 din 16.07.2010 privind statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică. Potrivit acestei norme, în situația în care încetarea incompatibilității în termenul stabilit de lege nu depinde de voința demnitarului, acesta trebuie să prezinte probe că a acționat cu bună-credință pentru eliminarea acestei situații.

9. În acest context, reclamantul a precizat că a prezentat probe concludente, constând în înscrisuri care confirmă că a întreprins, cu bună-credință, acțiuni concrete pentru eliminarea situației de incompatibilitate. Cu toate acestea, din motive independente de voința sa, a continuat să figureze în Registrul de Stat ca administrator al SRL „Geotir-Info”.

10. Ion Frunze a menționat că, din conținutul actului de constatare contestat, rezultă că norma aplicabilă în cauză este Legea nr. 158 din 04.07.2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public. Conform art. 25 alin. (2) din această lege, funcționarul public nu are dreptul să desfășoare alte activități remunerate, inclusiv activități de întreprinzător, cu excepția calității de fondator al unei societăți comerciale. Cu toate acestea, inspectorul de integritate nu a demonstrat existența unei „activități remunerate”, condiție esențială pentru constatarea unei incompatibilități.

11. Totodată, reclamantul a evidențiat că actul de constatare nu conține referiri la existența unei funcții sau activități remunerate, așa cum prevede Legea nr. 158/2008, care ar fi fost exercitată concomitent cu funcția publică, ceea ce exclude calificarea situației respective drept stare de incompatibilitate.

12. În concluzie, Ion Frunze a susținut că Autoritatea Națională de Integritate nu a prezentat nicio probă care să demonstreze că, pe lângă funcția de Șef al Direcției deservire fiscală Orhei din cadrul Direcției generale administrare fiscală Centru a Serviciului Fiscal de Stat, ar fi exercitat simultan o altă funcție remunerată, inclusiv cea de administrator al SRL „Geotir-Info”.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

13. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 16 decembrie 2021, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea înaintată de Frunze Ion împotriva

Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil (vol. I, f.d. 158, 163-169).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond Ion Frunze, reprezentat de avocatul Alexei Smochină a contestat-o cu apel, la 14 ianuarie 2022. Recepționând hotărârea motivată la 17 martie 2022, apelantul a depus cererea de apel motivată la data de 18 aprilie 2022 (vol. I, f.d. 178-180).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 mai 2023 s-a admis apelul declarat de Ion Frunze. S-a casat integral hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 16 decembrie 2021. S-a emis o noua decizie, prin care:

- s-a admis parțial acțiunea înaintată de Frunze Ion împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

- s-a anulat pct. 2 și pct.3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020, emis de către Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Frunze Ion.

- în rest acțiunea s-a respins, ca neîntemeiată (vol. I, f.d.213, 214-237).

16. În susținerea soluției, Curtea de Apel Chișinău a reținut că, Frunze Ion, în calitate de subiect al declarării, a exercitat începând cu 08.07.2013 o funcție publică, concomitent cu deținerea funcției de administrator al SRL „Geotir-Info”, respectiv instanța de fond a reținut în mod întemeiat că acesta a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, întrucât nu a soluționat situația de incompatibilitate în termenul de o lună, conform prevederilor art. 25 alin. (6) din Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public.

17. Instanța de apel a menționat că inspectorul de integritate a analizat argumentele prezentate de Ion Frunze în punctul său de vedere, inclusiv cererea depusă la Camera Înregistrării de Stat privind operarea modificărilor referitoare la administratorul SRL „Geotir-Info”, precum și acțiunea în justiție prin care acesta a solicitat excluderea numelui său din Registrul de stat al persoanelor juridice, din rubrica organului executiv.

18. Curtea de Apel Chișinău a remarcat că inspectorul de integritate a reținut în mod corect că, în cazul depășirii termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei situații de incompatibilitate din motive independente de voința subiectului declarării, acesta are obligația de a prezenta probe care să demonstreze că a întreprins, cu bună-credință, acțiuni pentru eliminarea situației respective. Instanța a subliniat că sarcina prezentării acestor probe revenea subiectului declarării.

19. În ceea ce privește sancțiunile aplicate de inspectorul de integritate și prevăzute la pct. 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19.09.2020, instanța de apel a constatat că acestea afectau în mod evident drepturile subiectului declarării, în special dreptul de a ocupa funcții publice. În aceste condiții, inspectorul de integritate avea obligația de a analiza și respecta principiul

proporționalității, precum și de a motiva aplicarea sancțiunilor prin raportare la scopul Legii nr. 133/2016.

20. În acest sens, colegiul instanței de apel a făcut trimitere la art. 23 alin. (3)-(4¹) din Legea nr. 133/2016, care stabilește că constatarea unei stări de incompatibilitate nesoluționate în termenul legal poate constitui temei pentru atragerea la răspundere disciplinară sau contravențională, precum și, după caz, pentru încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă ori de serviciu. De asemenea, legea prevede că încălcarea dispozițiilor privind conflictul de interese poate atrage răspunderea contravențională sau penală și, după caz, revocarea ori destituirea din funcție.

21. Prin urmare, instanța de apel a concluzionat că Autoritatea Națională de Integritate trebuia să motiveze aplicarea sancțiunilor stabilite față de Ion Frunze, inclusiv sesizarea Serviciului Fiscal de Stat pentru inițierea procedurii de încetare a raporturilor de serviciu în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a actului de constatare și decăderea acestuia din dreptul de a exercita funcții publice sau de demnitate publică, cu excepția celor electivă, pentru o perioadă de trei ani, precum și înscrierea sa în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa asemenea funcții.

22. Totodată, Curtea de Apel Chișinău a reținut că, potrivit practicii decizionale a Autorității Naționale de Integritate, reflectată pe site-ul oficial al instituției, inspectorii de integritate nu au aplicat întotdeauna sancțiuni precum decăderea din dreptul de a ocupa funcții publice și înscrierea în Registrul persoanelor cu interdicții. În anumite cazuri, aceștia au motivat neaplicarea unor asemenea sancțiuni prin faptul că subiectul controlului era verificat pentru prima dată în privința regimului juridic al conflictelor de interese sau că deciziile adoptate nu au prejudiciat interesul public ori drepturile altor persoane.

23. Completul de judecată a subliniat că, în situații similare, chiar dacă inspectorii de integritate au constatat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese, nu au dispus decăderea persoanei din dreptul de a exercita funcții publice pentru o perioadă de trei ani și nici înscrierea acesteia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică, apreciind că o astfel de sancțiune nu ar fi proporțională cu încălcările constatate.

24. În consecință, instanța de apel a apreciat că actul de constatare emis în privința lui Ion Frunze, în partea ce ține de pct. 2 și 3, era ilegal și contrar prevederilor art. 29 din Codul administrativ, întrucât inspectorul de integritate nu a motivat proporționalitatea sancțiunilor aplicate în raport cu pretensele încălcări comise.

25. Instanța de apel a mai constatat că inspectorul de integritate nu a motivat nici decizia de sesizare a Serviciului Fiscal de Stat pentru încetarea raporturilor de serviciu cu Ion Frunze și nici soluția de decădere a acestuia din dreptul de a exercita funcții publice pentru o perioadă de trei ani și înscrierea sa în Registrul persoanelor cu interdicție de a ocupa funcții publice. Din conținutul actului de constatare nu rezulta că inspectorul de integritate ar fi analizat situația prin prisma principiului proporționalității la momentul aplicării sancțiunilor.

26. De asemenea, Curtea de Apel Chișinău a reținut că prevederile pct. 2 și 3 ale actului de constatare contraveneau și art. 137 alin. (4) din Codul administrativ, potrivit căruia, dacă o autoritate publică își exercită dreptul discreționar într-un anumit mod într-un caz, atunci în cazuri similare aceasta trebuie să procedeze în mod similar. Instanța a constatat că inspectorul de integritate nu a justificat suficient necesitatea aplicării sancțiunilor prevăzute de Legea nr. 133/2016.

27. Având în vedere aceste considerente, instanța de apel a concluzionat că autoritatea publică a stabilit corect existența încălcării regimului juridic al incompatibilităților de către Ion Frunze, manifestată prin nesoluționarea în termen a situației de incompatibilitate generate de exercitarea simultană a funcției publice de Șef al Direcției Deservire Fiscală Orhei din cadrul Serviciului Fiscal de Stat și a funcției de administrator al SRL „Geotir-Info”. Cu toate acestea, instanța a constatat că sancțiunile prevăzute la pct. 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19.09.2020 nu au fost motivate corespunzător, ceea ce a determinat caracterul ilegal al actului în această parte.

28. În ceea ce privește solicitarea privind compensarea cheltuielilor de judecată, instanța de apel a reținut că Ion Frunze a beneficiat de serviciile juridice ale avocatului Alexei Smochină, în baza mandatului avocațial seria MA nr. 1379781 din 09.06.2021, solicitând suma de 7 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. Totuși, reclamantul nu a prezentat probe care să confirme suportarea efectivă a acestor cheltuieli. În consecință, cererea privind compensarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

29. În data de 12 mai 2023, decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs nemotivat de către Autoritatea Națională de Integritate, reprezentată de către Dan Sîmboteanu. Iar la 18 august 2023, recurenta a prezentat recursul motivat, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2023, în partea anulării pct. 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020, în partea casată, emiterea unei noi decizii prin care să fie menținută hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 16 decembrie 2021.

ARGUMENTELE RECURSULUI

30. În motivarea recursului recurenta a notat că, examinând decizia Curții de Apel Chișinău prin prisma prevederilor legislației naționale în vigoare, în raport cu faptele constatatoare ale cazului dat, cu probele administrate pe cauză în ansamblul lor, consideră decizia menționată supra, ilegală și neîntemeiată pe motiv că instanța de apel nu a elucidat pe deplin toate temeiurile legale invocate cât și a aplicat eronat normele de drept material care vin în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

31. În acest sens, recurenta a menționat că instanța de apel a interpretat eronat principiul proporționalității sancțiunilor, apreciind în mod nejustificat că măsura aplicată de inspectorul de integritate ar fi excesivă în raport cu fapta constatată. În opinia recurente, sancțiunea aplicată nu este rezultatul unei aprecieri discreționare, ci decurge în mod direct din dispozițiile legale imperative prevăzute de Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

32. Astfel, recurenta a invocat prevederile art. 23 alin. (3) și (6) din legea menționată, potrivit cărora constatarea unei stări de incompatibilitate nesoluționate constituie temei pentru încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu, precum și pentru aplicarea interdicției de a ocupa funcții publice pe o perioadă de 3 ani. Subliniază că legea nu oferă inspectorului de integritate o marjă de apreciere în stabilirea sancțiunii, aceasta fiind una obligatorie.

33. În continuare, recurenta susține că starea de incompatibilitate a fost corect reținută, întrucât persoana vizată a exercitat simultan o funcție publică și calitatea de administrator al unei societăți comerciale, contrar prevederilor Legii nr. 158/2008. Acesta nu a înlăturat situația de incompatibilitate în termenul legal, ceea ce atrage în mod automat sancțiunile prevăzute de lege.

34. Totodată, a invocat faptul că persoanele care exercită funcții publice trebuie să manifeste o diligență sporită și să își asume consecințele nerespectării regimului juridic aplicabil, inclusiv riscurile aferente incompatibilităților.

35. În final, recurenta a afirmat că actul de constatare este legal și suficient motivat, întrucât conține atât temeiurile de drept, cât și cele de fapt, fiind emis în urma unei examinări complete a circumstanțelor cauzei și în conformitate cu prevederile Codului administrativ.

POZIȚIA INTIMATULUI

36. În data de 09 aprilie 2025, intimatul Ion Frunze, reprezentat de avocatul Alexei Smochină a prezentat referința privind recursul formulat de Autoritatea Națională de Integritate. Prin referința depusă intimatul a notat că recursul formulat este neîntemeiat și pasibil de a fi respins. Având în vedere faptul că argumentele recurenteii sunt pur declarative, fiind indicate un șir de norme legale și completate cu citate teoretice, rupte din context, care nu se referă la speța în cauză și nu combat în esență argumentele instanței de apel.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

37. Art. XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție):

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului”.

38. Legea pentru modificarea unor acte normative (aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești) nr. 224 din 31.07.2024 (în vigoare 16.08.2024), art. 13 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr. 64 din 30.03.2023 (în vigoare 06.04.2023), s-a completat cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins:

„Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componență, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.”

39. Respectiv, ținând cont de modificările operate, prezentul recurs va fi examinat, în completul de 3 judecători, format prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 193 din 30 decembrie 2025.

40. Art.244 alin.(1) din Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs”.

41. Art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023) prevede:

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel” .

42. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

43. Art. 248 alin.(1) lit. b) din Codul administrativ:

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.”

44. Art. 1 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate:

„Prezenta lege reglementează procedura de control al averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. ”

45. Art. 5 din Legea nr. 132/2016:

„Autoritatea asigură integritatea în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică și prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

46. Art. 6 lit. b) din Legea nr. 132/2016:

„În vederea realizării misiunii sale, Autoritatea are următoarele funcții:

b) exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;”

47. Art. 37 alin. (1-2) din Legea nr. 132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„După repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului.

Prevederile art.31, art.32 alin.(3)–(5), art.33, art.34 alin.(2), art.35 și 36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

48. Art. 38 alin. (1), lit. b) din Legea nr. 132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că: persoana supusă controlului s-a aflat ori se află în stare de incompatibilitate.”

49. Art. 16 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„Subiectul declarării se află într-o stare de incompatibilitate în cazul în care pe lângă funcția publică sau de demnitate publică deține/exercită simultan o altă funcție, calitate sau activitate, fapt care este interzis prin Constituția Republicii Moldova și/sau prin alte acte legislative.”

50. Art. 25 alin (1), (2¹), (6) din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158-XVI din 04 iulie 2008:

„Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu orice altă funcție publică decât cea în care a fost numit.

Funcționarul public nu este în drept să desfășoare activitate de întreprinzător, cu excepția calității de fondator al societății comerciale.

Situația de incompatibilitate prevăzută la alin.(2), (2¹), (2³) și (4) urmează să înceteze pe parcursul unei luni din momentul apariției acesteia. Dacă nu a eliminat situația de incompatibilitate în termenul prevăzut, funcționarul public este destituit din funcție.”

51. Art. 23 alin. (3), (6), (7) și (8) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluționată constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia.

Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, care este publicat pe pagina web oficială a Autorității.”

52. Art. 40 alin. (1) din Legea nr. 132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al incompatibilităților rămîne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de 15 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării, în vederea încetării mandatului acestuia, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.”

ASPECTE DE PROCEDURĂ

53. Cu referire la termenul de declarare a recursului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 02 mai 2023 și notificată părților pe 03 mai 2023. Iar, recursul nemotivat Autoritatea Națională de Integritate, reprezentată de Dan Sîmboteanu l-a depus la 12 mai 2023.

54. Conform extrasului din poșta electronică a Curții de Apel Chișinău, decizia motivată a fost notificată participanților la proces la 26 iulie 2023 (vol. I, f.d. 241). Totodată, recursul motivat a fost înaintat la 18 august 2023. Deci, se constată că recurenta a contestat decizia Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2023 respectând termenul prevăzut de art. 245 Cod administrativ administrativ (în vigoare la data depunerii recursului).

55. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, întrucât argumentele expuse au fost formulate cu suficientă claritate. La cazul din speță, toate punctele de drept care puteau exista, pot fi cercetate și soluționate în mod obiectiv pe baza înscrisurilor și documentelor prezente la dosar. Participanții la proces au avut posibilitatea să prezinte poziția în scris și să răspundă la argumentele părților adverse.

MOTIVAREA INSTANȚEI

56. Examinând recursul declarat împotriva deciziei din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în lipsa părților, în raport cu criticile invocate, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, consideră că recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea anulării punctelor 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020,

57. Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

58. În esență, circumstanțele cauzei prezentate de părți și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare denotă, în special, următoarele:

59. La data de 25 septembrie 2019, în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată nota de autosesizare nr. 04-10/531, prin care s-a semnalat că, în contextul Dispoziției ANI nr. 6 din 21 mai 2019 privind controlul din oficiu al declarațiilor de avere și interese personale pentru anul 2018, la examinarea declarației de avere și interese personale a lui Ion Frunze, repartizată aleatoriu prin intermediul sistemului informațional e-Integritate, s-a constatat că acesta deținea concomitent funcția de consilier în cadrul Consiliului raional Orhei (începând cu anul 2015), ulterior funcția de Președinte al raionului Orhei (începând cu 24 aprilie 2019), precum și funcția de Șef direcție în cadrul Serviciului Fiscal de Stat (începând cu 01 aprilie 2017).

60. În procesul examinării respectării regimului juridic al incompatibilităților de către Ion Frunze, au mai fost înregistrate două sesizări: nr. A-97/18 din 16 mai 2018 și nr. 6341 din 26 august 2020, care au fost ulterior conexe într-un singur dosar administrativ.

61. Prin procesele-verbale de inițiere a controlului nr. 309/15 din 04 octombrie 2019 și nr. 439/18 din 19 decembrie 2019, s-a dispus inițierea controlului privind respectarea regimului juridic al incompatibilităților, precum și a controlului privind respectarea regimului juridic al averii și intereselor personale ale lui Ion Frunze. Acesta a fost informat despre inițierea controlului și despre drepturile sale, conform art. 33 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

62. De asemenea, prin scrisoarea nr. 04-15/2597 din 18 octombrie 2019, Ion Frunze a fost informat suplimentar despre inițierea controlului privind incompatibilitățile și despre drepturile garantate de legislația în vigoare.

63. Potrivit informațiilor furnizate de Serviciul Fiscal de Stat (nr. 04/1-18/14246 din 23 octombrie 2019, nr. 04/1-18/15135 din 07 noiembrie 2019 și nr. 04/1-18/546 din 15 ianuarie 2020), s-a stabilit că Ion Frunze a deținut funcția de funcționar public în cadrul Inspectoratului Fiscal de Stat, iar după reorganizare, continuă să dețină acest statut în cadrul Serviciului Fiscal de Stat, începând cu anul 2013 și până în prezent.

64. Conform informației oferite de Agenția Servicii Publice nr. 05/OT-320/1 din 02 februarie 2020, Ion Frunze figurează în Registrul de stat al persoanelor juridice în calitate de administrator al SRL „Geotir-Info” începând cu 20 mai 2010. Datele disponibile indică faptul că modificări privind organul executiv nu au fost înregistrate ulterior datei de 21 ianuarie 2013, fiind menținută situația în care reclamantul apare în continuare ca administrator, inclusiv în contextul existenței unor interdicții judiciare privind înregistrarea modificărilor în Registrul de stat.

65. La data de 19 noiembrie 2019, Autoritatea Națională de Integritate i-a transmis lui Ion Frunze invitația nr. 04-15/3108, prin care i s-a solicitat să

prezinte, în termen de 15 zile, punctul de vedere cu privire la eventualele încălcări ale regimului juridic al incompatibilităților.

66. În acest sens, la data de 04 decembrie 2019, Ion Frunze a prezentat punctul său de vedere referitor la controlul inițiat în privința sa privind posibila încălcare a regimului juridic al incompatibilităților.

67. În urma studierii materialelor administrate în procedura de control, de către Autoritatea Națională de Integritate a fost emis actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020, prin care:

- 1) S-a constatat că Ion Frunze a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, manifestat prin nesoluționarea în termen legal a situației de incompatibilitate generată de exercitarea funcției publice (Șef Direcție deservire fiscală Orhei a Direcției generale administrare fiscală Centru în cadrul Serviciului Fiscal de Stat) simultan cu deținerea funcției de administrator al SRL „Geotir-Info”.
- 2) S-a sesizat Serviciul Fiscal de Stat în termen de 15 zile din momentul în care actul de constatare va rămâne definitiv, în vederea inițierii procedurii de a înceta raporturile de serviciu a lui Ion Frunze.
- 3) S-a decăzut Ion Frunze din dreptul de a mai exercita o funcție publică și de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de trei ani, în condițiile alin. (6)-(8) art. 23 al Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, cu înscrierea acestuia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

68. Ion Frunze nefiind de acord cu actul de constatare emis, l-a contestat în instanța de judecată. Instanța de fond s-a pronunțat în favoarea netemeinicii acțiunii, pe care a respins-o ca neîntemeiată.

69. Judecând apelul, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 02 mai 2023 a admis apelul declarat de Ion Frunze. A casat integral hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 16 decembrie 2021. A emis o noua decizie, prin care: a admis parțial acțiunea înaintată de Frunze Ion împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil și a anulat pct. 2 și pct.3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020, emis de către Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Frunze Ion. În rest acțiunea s-a respins, ca neîntemeiată.

70. Completul de judecată reține că Ion Frunze nu a contestat decizia instanței de apel în partea în care s-a confirmat existența stării de incompatibilitate, stabilită prin punctul 1 al actului de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020, această constatare rămânând definitivă.

71. În consecință, în temeiul art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 219 alin. (3) din Codul administrativ, instanța de recurs se va pronunța exclusiv asupra aspectelor ce vizează partea contestată, și anume legalitatea punctelor 2 și 3 din actul de constatare.

72. Verificând decizia atacată prin prisma motivelor invocate în recurs, completul de judecată constată că soluția instanței de apel de anulare a punctelor 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020 este eronată, fiind rezultatul unei aplicări greșite a normelor de drept material.

73. Instanța de recurs reține că, odată stabilită definitiv existența stării de incompatibilitate și nesoluționarea acesteia în termenul legal, devin incidente dispozițiile art. 23 alin. (4) și (6) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și ale art. 25 alin. (6) din Legea nr. 158/2008, care prevăd în mod imperativ încetarea raporturilor de serviciu și aplicarea interdicției de a exercita funcții publice.

74. Aceste consecințe juridice nu au caracter discreționar, ci decurg direct din lege, ca efect al constatării incompatibilității nesoluționate, fără a fi necesară o apreciere suplimentară din partea inspectorului de integritate.

75. Prin urmare, instanța de apel a reținut în mod eronat necesitatea examinării măsurilor dispuse prin punctele 2 și 3 ale actului de constatare prin prisma principiului proporționalității, or, cadrul normativ aplicabil la momentul emiterii actului nu permitea individualizarea sancțiunilor, acestea fiind stabilite expres și imperativ de lege.

76. Instanța de recurs mai constată că actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020 a fost emis de autoritatea competentă, cu respectarea normelor procedurale și materiale aplicabile, nefiind identificate vicii care să afecteze legalitatea punctelor 2 și 3.

77. În aceste condiții, anularea punctelor 2 și 3 din actul de constatare de către instanța de apel este neîntemeiată, întrucât aceste dispoziții reprezintă efecte legale directe ale constatării stării de incompatibilitate. Acestea instituie un regim sancționator imperativ, care nu conferă inspectorului de integritate o marjă de apreciere în aplicarea măsurilor prevăzute de lege. Or, actul de constatare a fost emis în temeiul cadrului normativ în vigoare la data de 19 septembrie 2020, respectiv în baza art. 23 din Legea nr. 133/2016 și art. 40 din Legea nr. 132/2016, anterior modificărilor din 29 octombrie 2021, când legiuitorul a acordat inspectorului de integritate o marjă de apreciere în individualizarea și motivarea măsurilor aplicate subiecților declarării.

78. Prin urmare, este evident că practica decizională a Autorității în cauze similare diferă între perioada anterioară și cea ulterioară modificărilor legislative din 29 octombrie 2021.

79. În acest context, instanța de recurs reține că, potrivit pct. 23 din Decizia de inadmisibilitate a Curții Constituționale nr. 16 din 10 februarie 2020, dispozițiile art. 23 alin. (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale stabilesc în mod clar și previzibil momentul de la care operează sancțiunea decăderii din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică. Astfel, subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție, în condițiile alin. (3)–(5), este decăzut din dreptul de a ocupa astfel de funcții, cu excepția celor electorale, pe o perioadă de 3 ani, începând fie de la data eliberării sau destituirii din funcție, fie de la data încetării de drept a mandatului. În cazul funcțiilor eligibile, interdicția de a ocupa aceeași funcție operează pentru o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

80. Curtea Constituțională a subliniat că aceste prevederi oferă suficiente garanții de claritate și previzibilitate, astfel încât momentul de început al efectelor sancțiunii este determinat de lege, fără a fi lăsat la discreția inspectorului de integritate.

81. Prin urmare, instanța de recurs concluzionează că pretențiile lui Ion Frunze privind anularea punctelor 2 și 3 din actul de constatare sunt neîntemeiate, iar soluția instanței de apel în această parte este eronată.

82. Pentru aceste motive, instanța de recurs va admite recursul, va casa parțial decizia instanței de apel în partea anulării punctelor 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020 și va adopta în această parte o nouă soluție de respingere a pretențiilor formulate de Ion Frunze privind anularea acestor puncte.

83. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ:

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de către Autoritatea Națională de Integritate.

Casează parțial decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Frunze împotriva Autorității Naționale de Integritate, privind anularea actului administrativ individual defavorabil, și anume în partea ce vizează anularea punctelor 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020 emis de Autoritatea Națională de Integritate, și în această parte emite o decizie nouă prin care: respinge ca neîntemeiate pretențiile înaintate de Ion Frunze împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea punctelor 2 și 3 din actul de constatare nr. 206/15 din 19 septembrie 2020 al Autorității Naționale de Integritate.

În rest, menține decizia din 02 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă